

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ»

Рівень вищої освіти: *перший(бакалаврський)*
Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність: *053 «Психологія»*
Освітня програма: *«Психологія»*
Статус навчальної дисципліни: *обов'язкова*
Мова навчання українська

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.23 р. № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від №

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Бурлакова І.А.
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 20.06.2023 № 20

Основи патопсихології // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 12 с.

РОЗРОБНИК:

Завідувач кафедри психології та педагогіки, доктор психологічних наук, доцент,
Корнієнко В.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.Є.
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеся Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування	Характеристика навчальної дисципліни
--------------	--------------------------------------

показників	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	4
Загальна кількість годин:	90 год	120 год
Рік підготовки:	4	2
Семестр:	7	7
Лекції	14 год	4 год
Семінарські	6 год	6 год
Практичні	10 год	-
Самостійна та індивідуальна робота	60 год	110 год
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення дисципліни «Основи патопсихології» є ознайомлення студентів із патопсихологією, її можливостями та значенням для практичної діяльності психолога; дослідження психопатологічних синдромів психічних захворювань; вивчення розладів психічних процесів; ознайомлення студентів з принципами проведення клінічного дослідження психічно хворих; вивчення порушень психічних процесів у патопсихологічній кваліфікації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи патопсихології» є допомога студентам у засвоєнні знань, щодо вміння відрізнити норму від патології, вивчення розладів пізнавальної сфери людини під дією хвороб та патологічних станів; ознайомлення з основними патопсихологічними термінами та феноменами; прищеплення студентам уміння самостійно вивчати наукову та навчальну літературу, для поглиблення знань з цієї дисципліни.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою: *«Психологія»*

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

СК12. Здатність проєктувати, організувати та надавати психологічно ефективну

допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

Пререквізити навчальної дисципліни

Передбачено попереднє оволодіння дисциплінами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Практикум з загальної психології», «Анатомія та фізіологія людини», «Клінічна психологія»

Постреквізити навчальної дисципліни

Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання дисципліни «Психологічне консультування», «Юридична психологія», «Психотерапія», «Судово-психологічна експертиза».

Програмні результати навчання:

ПРН1 – Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2 – Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5 – Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН6 – Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7 – Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8 – Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН9 – Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН10 – Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН12 – Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН13 – Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15 – Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16 – Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17 – Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН18 – Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й

оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. ПАТОПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Патопсихологія як розділ клінічної психології. Зв'язок патопсихології з загальною психологією та психіатрією. Визначення патопсихології. Предмет патопсихології. Патопсихологія та психопатологія. Співвідношення понять за предметами, об'єктами та методами. Історія розвитку патопсихології. Кількісний та якісний етапи розвитку. Школи патопсихології. Внесок українських учених у розвиток патопсихології. Місце патопсихологіє в системі наук. Взаємозв'язок з іншими науками. Основні завдання патопсихології. Класифікація методів патопсихології. Спостереження. Бесіда. Експеримент. Функціональні проби. Психометричні методики. Особистісні опитувальники. Проективні методики. Сучасні проблеми патопсихології. Зони найближчого розвитку. Галузі застосування. Завдання патопсихології. Диференційно-діагностичне завдання. Експертне завдання. Види експертиз, у яких бере участь патопсихолог (судова психолого-психіатрична, воєнно-лікарська, лікарсько-трудова, медико-психолого-педагогічна експертизи). Участь у терапії. Реабілітаційне завдання. Специфіка мети, методів та вибору стратегії обстеження за різними завданнями. Поняття симуляції, дисимуляції, агравації. Принципи деонтології в патопсихології. Деонтологічні правила поведінки з психічно хворими.

ТЕМА 2. ПАТОПСИХОЛОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Основні принципи побудови патопсихологічного експерименту. Специфіка патопсихологічного експерименту. Поняття тактики патопсихологічного дослідження. Експертна, проективна та навчальна тактики. Особливості патопсихологічного дослідження за різноманітними практичними завданнями патопсихології, особливостями та динамікою психічного стану хворих. Вибір методик дослідження. Етапи патопсихологічного експерименту. Знайомство з хворим. Бесіда з лікарем. Бесіда з хворим до початку патопсихологічного обстеження. Структура та мета бесіди «до». Етап безпосереднього патопсихологічного обстеження. Структура та мета патопсихолога під час дослідження. Класифікація видів допомоги, що надає патопсихолог, за складністю. Принципи надання допомоги. Бесіда з хворим після обстеження. Структура та мета бесіди «після». Принципи вибору методик. Специфіка вибору методик залежно від завдання обстеження. Підбір методик щодо симуляції, дисимуляції та агравації. Ведення протоколу. Організація роботи патопсихолога в лабораторії.

ТЕМА 3. ПОРУШЕННЯ СВІДОМОСТІ.

Визначення свідомості в патопсихології. Співвідношення поняття свідомості в психіатрії та загальній психології. Критерії затьмареної свідомості за К. Ясперсом. Продуктивні порушення свідомості. Види затьмареної свідомості. Оглушення та його ступені (сомноленція, пресомноленція, обнубеляція). Делірій. Стадії розвитку делірію. Муситивний та професійний делірій. Онейроїдний стан свідомості. Паморочний стан свідомості. Амбулаторний автоматизм. Абсанс. Аменція. Сопор. Кома. Поняття самосвідомості в загальній психології та психіатрії. Порушення самосвідомості. Деперсоналізація. Синдром Кандинського-Клерамбо. Дисморфофобії. Дисморфоманії.

ТЕМА 4. ПОРУШЕННЯ ВІДЧУТТЯ І СПРИЙНЯТТЯ

Визначення відчуття. Класифікація відчуттів. Основні якості відчуття. Порушення відчуття. Гіпостезії. Гіперстезії. Анестезії. Сенестопатії. Визначення сприйняття. Види сприйняття. Ознаки сприйняття. Порушення сприйняття. Агнозії. Псевдоагнозії. Види псевдоагнозій за походженням (порушення розумового компонента відчуття, порушення мотиваційного компонента сприйняття). Омана чуттів. Ілюзії. Галюцінації. Класифікація галюцинацій. Псевдогалюцинацій. Метаморфопсії (дисморфопсії, макропсії, мікропсії). Дерезалізація. Методи дослідження відчуття та сприйняття.

ТЕМА 5. ПОРУШЕННЯ УВАГИ. Визначення уваги. Властивості уваги. Види уваги. Фізіологічна основа уваги. Розлади уваги. Розсіяність уваги. Ускладненість переключення уваги. Звуження обсягу уваги. Характеристика уваги в разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, судинних захворювань головного мозку, ЧМТ). Методи дослідження уваги.

ТЕМА 6. ПОРУШЕННЯ ПАМ'ЯТІ.

Визначення пам'яті. Процеси пам'яті. Розлади пам'яті. Гіпомнезії. Гіпермнезії. Амнезії. Класифікація амнезій: ретроградна, антероградна, антероретроградна, прогресивна, афектогенна, фіксаційна амнезії. Екмнезії. Парамнезії (псевдоремінісценції, конфабуляції). Криптомнезії Методи дослідження порушення пам'яті Методика, «Піктограм», «10 слів», «Опосередковане запам'ятовування за Леонтьєвим»

ТЕМА 7. ПОРУШЕННЯ МИСЛЕННЯ

Визначення мислення. Основні операції мислення. Види мислення за генетичною класифікацією. Класифікації порушення мислення в психопатології. Кількісні порушення мислення. Прискорене мислення. Стрибання ідей. Уповільнене мислення. Шперунг. Якісні порушення мислення. Зв'язне мислення. Персеверації. Незв'язне мислення. Аутистичне мислення. Паралогічне мислення. Символічне мислення. «Згущення» понять (аглютинація). Розірване мислення. Резонерство. Слабоумство. Деменція. Класифікація розладів мислення за адекватністю реальності асоціацій.

Нав'язливі, надцінні ідеї та марення. Види марення. Методи дослідження порушень мислення. Методика «Класифікація предметів», «Визначення зайвого», «Піктограма»

ТЕМА 8. ПОРУШЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ.

Визначення емоцій. Функції емоцій. Види емоцій. Порушення емоцій. Ейфорія. Дистимія. Дисфорія. Емоційна слабкість. Апатія. Депресія. Тріада депресивного стану. Види депресій. Реактивні депресії. Ендогенні депресії. Невротичні депресії. Масковані депресії. Соматогенні депресії. Манії. Тріада манії. Види маній. Амфітимія. Афект. Патологічний афект. Стадії патологічного афекту. Емоційне ущільнення. Емоційна тупість. Порушення емоцій у разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, МДП, судинних хворобах головного мозку, екзогенних порушеннях головного мозку). Визначення волі. Основні функції волі. Механізми вольової регуляції. Порушення волі. Гіпобулії. Гіпербулії. Абулії. Порушення рухово-вольової сфери. Поняття патологічного потягу. Виникнення патологічного потягу за моделлю алкоголізму.

Розлади харчових потягів. Булімія. Анорексія. Види потягів за мірою нездоланності. Нав'язливі, імпульсивні та компульсивні потяги. Методи дослідження порушень емоційно-вольової сфери та особистості. «Тест кольорових побажань», методика Спілбергера.

ТЕМА 9. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ СПРИЙНЯТТЯ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК

Поняття агнозії та псевдоagnoзії при деменції. Обмани відчуття. Порушення мотиваційного компоненту сприйняття.

ТЕМА 10. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК

Порушення пам'яті за Б.В. Зейгарник. Порушення безпосередньої пам'яті (Корсаковський синдром, прогресивна амнезія у складі пресенільних та сенільних деменцій). Порушення динаміки мнестичної діяльності. Порушення опосередкованої пам'яті. Порушення мотиваційного компоненту пам'яті.

ТЕМА 11. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ МИСЛЕННЯ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Порушення операційної сторони мислення. Зниження рівня узагальнень. Викривлення процесу узагальнення. Порушення мотиваційного компоненту мислення. Різноплановість мислення. Патопсихологічна характеристика резонерства в разі шизофренії, епілепсії, олігофренії, психопатії. Порушення динаміки розумової діяльності. Лабільність мислення. Непослідовність мислення. Інертність мислення. Порушення саморегуляції пізнавальної діяльності.

ТЕМА 12. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ОСОБИСТОСТІ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Поняття особистості в загальній психології. Підходи щодо визначення особистості в психіатрії. Особистість як центральний об'єкт дослідження патопсихології. Порухення опосередкованості та ієрархії мотивів (за моделлю алкоголізму та нервової анорексії). Порухення утворення сенсу (за моделлю шизофренії). Порухення саморегуляції та опосередкування (на моделі «лобного синдрому» та епілепсії). Порухення критичності та спонтанності поведінки. Порухення характерологічних особливостей особистості (на моделі епілепсії). психастенічна, шизоїдна, нестійка, астеноневротична, лабільна, циклоїдна). Патопсихологічний аналіз порухення особистості в разі психопатій

ТЕМА13. ПОРУШЕННЯ РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ_ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Визначення розумової діяльності. Фізіологічні основи коливання розумової діяльності. Причини порухення розумової діяльності: виснаження психічних процесів, стан перенасичення, тенденція до надмірного опосередкування. Прояв порухення розумової працездатності в динаміці різних психічних процесів. Значення відмежування розумової працездатності і від порухень мислення, низького рівня знань та розладів особистості для реабілітаційного завдання. Розлади розумової працездатності у разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, судинних хворобах головного мозку, ЧМТ).

ТЕМА14. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА ШИЗОФРЕНІЇ.

Визначення шизофренії. Етіопатогенез. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі шизофренії засобами патопсихологічних методів.

ТЕМА 15. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА ЕПІЛЕПСІЇ.

Визначення епілепсії. Етіопатогенез. Епілептичний напад та його психічні еквіваленти. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі епілепсії засобами патопсихологічних методик.

ТЕМА 16. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА АЛКОГОЛІЗМУ.

Патопсихологічна характеристика кожної зі стадій алкоголізму. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі алкоголізму. сфери та особистості в разі алкоголізму засобами патопсихологічних методик.

ТЕМА 17. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА СЕНИЛЬНИХ

ТА ПРЕСЕНИЛЬНИХ ДЕМЕНЦІЙ.

Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі хвороби Альцгеймера та Піка. Патопсихологічний синдром старчої деменції. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі старчої деменції.

ТЕМА18. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА НАСЛІДКІВ ЧМТ.

Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі наслідків ЧМТ Патопсихологічний синдром ЧМТ.

ТЕМА 19. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА ОЛІГОФРЕНІЇ.

Патопсихологічна семіотика олігофренії Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості олігофренів, в залежності від ступеня розумового недорозвитку.

Тема 20. СИНДРОМАЛЬНИЙ ПІДХІД У ПАТОПСИХОЛОГІЇ.

Визначення патопсихологічного синдрому. Поняття «ядра» патопсихологічного синдрому. Класифікація синдромів у патопсихології за В.М. Блейхером: шизофренічний, афективно-ендогенний, олігофренічний, екзогенно-органічний, ендогенно-органічний, особистісно-аномальний, психогенно-психотичний та психогенно-невротичний синдроми.

ТЕМА21. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПАТОПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Загальні положення аналізу даних експериментально-психологічного обстеження. Техніка інтерпретації даних. Виділення патопсихологічних синдромів. Інтерпретація результатів патопсихологічного експерименту під час вирішення практичних завдань патопсихології (диференціально-діагностичної, експертної, реабілітаційної).

ТЕМА 22. ПАТОПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК

Схема складання патопсихологічного висновку. Основна структура психологічного висновку в патопсихології. Анамнез хвороби та життя хворого. Скарги хворого. Поведінка хворого під час обстеження. Результати обстеження пізнавальних процесів та особистості. Резюме. Рекомендації. Специфіка патопсихологічних висновків відносно завдання обстеження. Аналіз зразків патопсихологічного висновку.

ТЕМА 1. ВСТУП ДО КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В КЛІНІЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.

Поняття клінічної психології. Структура медичної психології. Практичні

задачі клінічної психології. Взаємозв'язок клінічної психології з іншими науками. Професія медичного психолога: статус, освітні вимоги, практичні задачі. Підходи до визначення здоров'я. Види та критерії здоров'я. Біологічний, психологічний та соціальний рівні здоров'я: відсутність патологічних змін (дефектів), добре самопочуття, роль здорового. Концепція презумпції психічного здоров'я. Прояви психічної норми та патології. Модель хвороби.

ТЕМА 2. КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ПСИХІЧНОЇ НОРМИ ТА ПАТОЛОГІЇ. ДІАГНОСТИЧНІ ПРИНЦИПИ –АЛЬТЕРНАТИВИ.

Принципи відмежування психологічних феноменів та психопатологічних симптомів. Діагностичні принципи-альтернативи: хвороба – особистість, нозос – патос, реакція – стан – розвиток, психотичне – непсихотичне, екзогенне – психогенне – ендогенне, дефект – одужання – хроніфікація, адаптація – дезадаптація, компенсація – декомпенсація, негативне – позитивне).

ТЕМА 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ В КЛІНІЦІ

Класифікація методів дослідження в клінічній психології. Клінічне інтерв'ю. Принципи побудови експериментально-психологічного дослідження в клініці. Тактики проведення психологічного обстеження: експерименту, проєктивна, навчаюча. Етапи експериментально-психологічного дослідження. Психологічне заключення.

ТЕМА 4. МЕТОДИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В КЛІНІЦІ.

Методики дослідження пізнавальних процесів. Методики дослідження емоційно-вольової, мотиваційної сфери та характерологічних особливостей особистості.

Тема 5. ПОНЯТТЯ ПРО «ВНУТРІШНЮ КАРТИНУ ХВОРОБИ»

Визначення внутрішньої картини хвороби. Концепція внутрішньої картини хвороби за О. Р. Лурія. Рівні та компоненти внутрішньої картини хвороби. Фактори, що впливають на внутрішню картину хвороби. Віковий аспект. Види реакції на хворобу.

Тема 6. ТИПИ ВІДНОШЕННЯ ДО ХВОРОБИ

Класифікація типів відношення до хвороби за О.Є. Лічко та І.Я. Івановим. Психодіагностика “внутрішньої картини хвороби”. Принципи психокорекції паталогізуючих типів відношення до хвороби. Роль гармонійного типу відношення до хвороби у підвищенні терапевтичності взаємовідносин “лікар-хворий”. Принципи побудови індивідуального підходу до хворого.

Тема 7. ПСИХОЛОГІЯ ХВОРИХ НА ЗАХВОРЮВАННЯ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ ТА ПРИ ХІРУРГІЧНИХ ВТРУЧАННЯХ.

Психологія хворих на серцево-судинні захворювання (вегето-судинна дистонія, інфаркт міокарду, природжені та набуті дефекти серця), захворювання шлунково-кишкового тракту (дуоденіт та гастродуоденіт, панкреатит та холецистит, гастрит), хворих з патологією органів дихання (туберкульоз, пневмонія, бронхіт, гострі респіраторні захворювання), з захворюваннями ендокринної системи. Динаміка психічного етапу хворого у перед та післяопераційного періоду.

Тема 8. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ КЛІНІКИ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ.

Динаміка психологічного стану вагітної жінки. Психосоматична природа ранніх токсикозів. Післяпологові психози. Психологія безпліддя. Психологія патології клімактеричного періоду.

Тема 9. ПСИХОЛОГІЯ ХВОРИХ З ВРОДЖЕНИМИ ДЕФЕКТАМИ ОРГАНІВ ТА СИСТЕМ.

Психологія хворих з порушенням зору. Психологія хворих з порушенням слуху. Особливості психології осіб з природженими та набутими фізичними вадами. Психологія хворих з порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості психоемоційних станів каліцтва. Психологічні проблеми клініки косметичних дефектів.

Тема 10. ПРОБЛЕМИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ.

Поняття паліативної медицини та терапії. Психологія хворих на онкологічні захворювання. Психологія хворих на ВІЛ-інфекцію та СНІД. Термінальний стан. Поняття “якість життя” у паліативній медицині. Етико-психологічні проблеми. Проблема щирості діагнозу. Проблема еутаназії. Хоспісна служба: історія, проблеми, перспективи. Проблеми персоналу хоспісів. Особливості психотерапії термінальних хворих.

Тема 11. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ХВОРИХ НА НЕВРОТИЧНІ РОЗЛАДИ.

Визначення невротичного розладу. Тривожні та фобічні розлади. Неврастенія. Обсесивно-компульсивні розлади. Психологічний аналіз невротичної особистості. Психосоматичні розлади. Особливості медично-психологічної діагностики.

Тема 12. НЕВРОЗОПОДІБНІ СТАНИ

Визначення неврозоподібного стану. Процесуальні та непроцесуальні форми. Особливості клінічної картини усіх форм неврозоподібних станів.

Тема 13. МЕДИЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЛІКУВАЛЬНИЙ ФАКТОР.

Можливості психолога у підвищенні лікувальної атмосфери медичного закладу. Роль психології у налагодженні терапевтичних стосунків у системі “лікар-хворий”, “лікар-хворий-родичі хворого”. Ефект плацебо у лікувальному процесі. Психологічні проблеми медперсоналу та напрямки роботи з ними.

Тема 14. ПСИХОТЕРАПІЯ, ПСИХОКОРЕКЦІЯ, ПСИХОПРОФІЛАКТИКА ТА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ В КЛІНІЦІ СОМАТИЧНИХ ТА НЕВРОВИХ ХВОРОБ.

Місце психотерапії у лікуванні соматичних, психосоматичних та нервово-психічних захворювань. Система реабілітації та роль реабілітаційної психології. Мета реабілітації. Рання психологічна допомога дітям з природженими фізичними вадами та сім'ям з неповноцінними дітьми. Професіограма лікаря загальної практики. Синдром хронічної втоми. Професійна деформація. Синдром «вигорання».

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1., 1.2.

Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Клінічна психологія» передбачено:
для денної форми навчання – залік;
для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач денної форми навчання має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання заліку (20-40 балів).

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 40-60 балів. Бали за результатами успішного складання заліку: 20-40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «Клінічна психологія» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає залік.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційований залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з а р а	Відмінно	А	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89	х о в а	Добре	В	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість

	н о			виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	Д	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	н е з а р а х о в а н о	Не задовільно	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34			F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- навчальна аудиторія;
- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- платформа «MOODL»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;
- дошка;
- крейда.

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни (рекомендовані джерела інформації)

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: ДЕННА **Обсяг:** 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс 4 Група *Б-ПС-041*

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1.	Патопсихологія як наука	16	6	2		4	10
2.	Патопсихологічний експеримент як форма практичної діяльності психолога	16	6	2		4	10
3.	Порушення свідомості.	21	5	1		4	16
4.	Порушення відчуття і сприйняття	32	8	2		6	24
5.	Порушення уваги.	18	8	2		6	10
6.	Порушення пам'яті.	17	7	1		6	10
7.	Порушення мислення						
8.	Порушення емоційно-вольової сфери.						
9.	Класифікація порушень сприйняття за Б.В.Зейгарник						
10.	Класифікація порушень пам'яті за Б.В. Зейгарник						
11.	Класифікація порушень мислення за Б.В.Зейгарник.						
12.	Класифікація порушень особистості за Б.В.Зейгарник.						
13.	Порушення розумової працездатності за Б.В.Зейгарник						
14.	Патопсихологічна семіотика шизофренії						
15.	Патопсихологічна семіотика епілепсії.						
16.	Патопсихологічна семіотика алкоголізму.						
17.	Патопсихологічна семіотика сенильних та пресенильних деменцій.						
18.	Патопсихологічна семіотика наслідків ЧМТ.						
19.	Патопсихологічна семіотика олігофренії						

20.	Синдромальний підхід у патопсихології.						
21.	Інтерпретація результатів патопсихологічного дослідження.						
22.	Патопсихологічний висновок						
	<i>Разом за семестр</i>	90	30	14	5	10	60
	<i>Разом за навчальний рік</i>	90	30	14	6	10	60
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>Залік</i>					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: ЗАОЧНА Обсяг: **3** кредити ЄКТС (**90** годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **3** Група **БЗ-ПС-041**

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1	Патопсихологія як наука	5	1			5	
2	Патопсихологічний експеримент як форма практичної діяльності психолога	5				5	
3	Порушення свідомості.	5	1		1	5	
4	Порушення відчуття і сприйняття	5			1	5	
5	Порушення уваги.	5	1		1	5	
6	Порушення пам'яті.	5			1	5	
7	Порушення мислення	5	1		1	5	
8	Порушення емоційно-вольової сфери.	5			1	5	
9	Класифікація порушень сприйняття за Б.В.Зейгарник	5	1	1		5	
10	Класифікація порушень пам'яті за Б.В. Зейгарник	5		1		5	
11	Класифікація порушень мислення за Б.В.Зейгарник.	5	1	1		5	
12	Класифікація порушень особистості за Б.В.Зейгарник.	5		1		5	
13	Порушення розумової працездатності за Б.В.Зейгарник	5	1			5	
14	Патопсихологічна семіотика шизофренії	5				5	
15	Патопсихологічна семіотика епілепсії.	6	1			5	
16	Патопсихологічна семіотика алкоголізму.	6				5	
17	Патопсихологічна семіотика сенильних та пресенильних деменцій.	6	1			5	
18	Патопсихологічна семіотика наслідків ЧМТ.	6				5	

19	Патопсихологічна семіотика олігофренії	6					5
20	Синдромальний підхід у патопсихології.	5	1				5
21	Інтерпретація результатів патопсихологічного дослідження.	5					5
22	Патопсихологічний висновок	5					5
	<i>Разом за семестр</i>	<i>120</i>	<i>10</i>	<i>4</i>	<i>6</i>		<i>110</i>
	<i>Разом за навчальний рік</i>	<i>120</i>	<i>10</i>	<i>4</i>	<i>6</i>		<i>110</i>
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>Залік</i>					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»
Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Підручники:

1. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В. Основи неврології та психіатрії. Підручник. Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер», 2016-423с.
2. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підруч. для студентів мед. закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Закалик Г. М. Основи клінічної психології : навч. посіб. / Г. М. Закалик, О. В. Войцеховська, Н. М. Шувар. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки
2. Корнієнко В.В. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Клінічна психологія» - Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ, 2022.-45 с.
3. Середа І.В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Середа. – Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
4. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник / І. І. Савенкова. - Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. - 302 с.
5. Терещенко Л.А. Психологічні особливості корекції невротичних розладів дошкільника. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, Том 10. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Вип. 32. 2018. С. 84 – 92.
6. Ліндсі К. Гібсон. Вільні діти емоційно незрілих батьків. Видавництво Наталії переверзевої.2022.- 248 с.
7. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія : навч. посіб. / Катерина Шкарлатюк. – Луцьк : ВежаДрук, 2022.– 155 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри інформаційних технологій Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. №

20.

**Завідувач кафедри
Психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ
Кафедра психології та педагогіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
полковник

Андрій ФОМЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ**

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма «Психології», наказ ректора № 607 від 16. 07.2021 р.

Статус навчальної дисципліни - вибіркова

Мова навчання: українська

Дніпро – 2021

Основи патопсихології/Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. 13 с.

РОЗРОБНИК:

Вікторія КОРНІЄНКО, к. психол. н., доцент кафедри психології та педагогіки

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Андрій МАСЛЮК, старший науковий співробітник Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, заступник начальника відділу науково-методичного супроводження психологічної підготовки суддів, д. псих. н., професор.

2. Олена МАЛИНА – доцент кафедри психології Запорізького національного університету, к.псих.н., доцент.

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

Олена КОВАЛЬЧУК, доцент кафедри психології та педагогіки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки, протокол № 17 від 25.08.2021 р.

Рекомендовано Науково-методичною радою університету протокол № 11 від 25.08.2021

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 2021-2024 років. 26 серпня 2021, протокол № 14.

Метою вивчення даної дисципліни є ознайомлення студентів із патопсихологією, її можливостями та значенням для практичної діяльності психолога; дослідження психопатологічних синдромів психічних захворювань; вивчення розладів психічних процесів; ознайомлення студентів з принципами проведення клінічного дослідження психічно хворих; вивчення порушень психічних процесів у патопсихологічній кваліфікації.

Очікувані результати навчання

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі визначено такими компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК12. Здатність проєктувати, організувати та надавати психологічно ефективну допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефхівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

2. Пререквізити навчальної дисципліни

Передбачено попереднє оволодіння дисциплінами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Практикум з загальної психології», «Анатомія та фізіологія людини», «Клінічна психологія»

3. Постреквізити навчальної дисципліни

Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання дисципліни «Психологічне консультування», «Юридична психологія», «Психотерапія», «Судово-психологічна експертиза».

4. Обсяг навчальної дисципліни

Додатки 1.1, 1.2.

5. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ПАТОПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА

Патопсихологія як розділ клінічної психології. Зв'язок патопсихології з загальною психологією та психіатрією. Визначення патопсихології. Предмет патопсихології. Патопсихологія та психопатологія. Співвідношення понять за предметами, об'єктами та методами. Історія розвитку патопсихології. Кількісний та якісний етапи розвитку. Школи патопсихології. Внесок українських учених у розвиток патопсихології. Місце патопсихологіє в системі наук. Взаємозв'язок з іншими науками. Основні завдання патопсихології. Класифікація методів патопсихології. Спостереження. Бесіда. Експеримент. Функціональні проби. Психометричні методики. Особистісні опитувальники. Проективні методики. Сучасні проблеми патопсихології. Зони найближчого розвитку. Галузі застосування. Завдання патопсихології. Диференційно-діагностичне завдання. Експертне завдання. Види експертиз, у яких бере участь патопсихолог (судова психолого-психіатрична, воєнно-лікарська, лікарсько-трудова, медико-психолого-педагогічна експертизи). Участь у терапії. Реабілітаційне завдання. Специфіка мети, методів та вибору стратегії обстеження за різними завданнями. Поняття симуляції, дисимуляції, агравації. Принципи деонтології в патопсихології. Деонтологічні правила поведінки з психічно хворими.

ТЕМА 2. ПАТОПСИХОЛОГІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Основні принципи побудови патопсихологічного експерименту. Специфіка патопсихологічного експерименту. Поняття тактики патопсихологічного дослідження. Експертна, проективна та навчальна тактики. Особливості патопсихологічного дослідження за різноманітними практичними завданнями патопсихології, особливостями та динамікою психічного стану хворих. Вибір методик дослідження. Етапи патопсихологічного експерименту. Знайомство з хворим. Бесіда з лікарем. Бесіда з хворим до початку патопсихологічного обстеження. Структура та мета бесіди «до». Етап безпосереднього патопсихологічного обстеження. Структура та мета патопсихолога під час дослідження. Класифікація видів допомоги, що надає патопсихолог, за складністю. Принципи надання допомоги. Бесіда з хворим після обстеження. Структура та мета бесіди «після». Принципи вибору методик. Специфіка вибору методик залежно від завдання обстеження. Підбір методик щодо симуляції, дисимуляції та агравації. Ведення протоколу. Організація роботи патопсихолога в лабораторії.

ТЕМА 3. ПОРУШЕННЯ СВІДОМОСТІ.

Визначення свідомості в патопсихології. Співвідношення поняття свідомості в психіатрії та загальній психології. Критерії затьмареної

свідомості за К. Ясперсом. Продуктивні порушення свідомості. Види затьмареної свідомості. Оглушення та його ступені (сомноленція, пресомноленція, обнубеляція). Делірій. Стадії розвитку делірію. Муситивний та професійний делірій. Онейроїдний стан свідомості. Паморочний стан свідомості. Амбулаторний автоматизм. Абсанс. Аменція. Сопор. Кома. Поняття самосвідомості в загальній психології та психіатрії. Порушення самосвідомості. Деперсоналізація. Синдром Кандинського-Клерамбо. Дисморфофобії. Дисморфоманії.

ТЕМА 4. ПОРУШЕННЯ ВІДЧУТТЯ І СПРИЙНЯТТЯ

Визначення відчуття. Класифікація відчуттів. Основні якості відчуття. Порушення відчуття. Гіпостезії. Гіперстезії. Анестезії. Сенестопатії. Визначення сприйняття. Види сприйняття. Ознаки сприйняття. Порушення сприйняття. Агнозії. Псевдоагнозії. Види псевдоагнозій за походженням (порушення розумового компонента відчуття, порушення мотиваційного компонента сприйняття). Омана чуттів. Ілюзії. Галюцінації. Класифікація галюцинацій. Псевдогалюцинацій. Метаморфопсії (дисморфопсії, макрופсії, мікрופсії). Дерезалізація. Методи дослідження відчуття та сприйняття.

ТЕМА 5. ПОРУШЕННЯ УВАГИ. Визначення уваги. Властивості уваги. Види уваги. Фізіологічна основа уваги. Розлади уваги. Розсіяність уваги. Ускладненість переключення уваги. Звуження обсягу уваги. Характеристика уваги в разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, судинних захворювань головного мозку, ЧМТ). Методи дослідження уваги.

ТЕМА 6. ПОРУШЕННЯ ПАМ'ЯТІ.

Визначення пам'яті. Процеси пам'яті. Розлади пам'яті. Гіпомнезії. Гіпермнезії. Амнезії. Класифікація амнезій: ретроградна, антероградна, антероретроградна, прогресивна, афектогенна, фіксаційна амнезії. Екмнезії. Парамнезії (псевдоремінісценції, конфабуляції). Криптомнезії Методи дослідження порушення пам'яті Методика, «Піктограм», «10 слів», «Опосередковане запам'ятовування за Леонтьєвим»

ТЕМА 7. ПОРУШЕННЯ МИСЛЕННЯ

Визначення мислення. Основні операції мислення. Види мислення за генетичною класифікацією. Класифікації порушення мислення в психопатології. Кількісні порушення мислення. Прискорене мислення. Стрибання ідей. Уповільнене мислення. Шперунг. Якісні порушення мислення. Зв'язне мислення. Персеверації. Незв'язне мислення. Аутистичне мислення. Паралогічне мислення. Символічне мислення. «Згущення» понять (аглутинація). Розірване мислення. Резонерство. Слабоумство. Деменція. Класифікація розладів мислення за адекватністю реальності асоціацій. Нав'язливі, надцінні ідеї та марення. Види марення. Методи дослідження порушень мислення. Методика «Класифікація предметів», «Визначення

зайвого», «Піктограма»

ТЕМА 8. ПОРУШЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ.

Визначення емоцій. Функції емоцій. Види емоцій. Порухення емоцій. Ейфорія. Дистимія. Дисфорія. Емоційна слабкість. Апатія. Депресія. Тріада депресивного стану. Види депресій. Реактивні депресії. Ендогенні депресії. Невротичні депресії. Масковані депресії. Соматогенні депресії. Манії. Тріада манії. Види маній. Амфітимія. Афект. Патологічний афект. Стадії патологічного афекту. Емоційне ущільнення. Емоційна тупість. Порухення емоцій у разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, МДП, судинних хворобах головного мозку, екзогенних порухеннях головного мозку). Визначення волі. Основні функції волі. Механізми вольової регуляції. Порухення волі. Гіпобулії. Гіпербулії. Абулії. Порухення рухово-вольової сфери. Поняття патологічного потягу. Виникнення патологічного потягу за моделлю алкоголізму.

Розлади харчових потягів. Булімія. Анорексія. Види потягів за мірою нездоланності. Нав'язливі, імпульсивні та компульсивні потяги. Методи дослідження порухень емоційно-вольової сфери та особистості. «Тест кольорових побажань», методика Спілбергера.

ТЕМА 9. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ СПРИЙНЯТТЯ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК

Поняття агнозії та псевдоагнозії при деменції. Обмани відчуття. Порухення мотиваційного компоненту сприйняття.

ТЕМА 10. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК

Порухення пам'яті за Б.В. Зейгарник. Порухення безпосередньої пам'яті (Корсаковський синдром, прогресивна амнезія у складі пресенільних та сенільних деменцій). Порухення динаміки мнестичної діяльності. Порухення опосередкованої пам'яті. Порухення мотиваційного компоненту пам'яті.

ТЕМА 11. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ МИСЛЕННЯ ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Порухення операційної сторони мислення. Зниження рівня узагальнень. Викривлення процесу узагальнення. Порухення мотиваційного компоненту мислення. Різноманітність мислення. Патопсихологічна характеристика резонерства в разі шизофренії, епілепсії, олігофренії, психопатії. Порухення динаміки розумової діяльності. Лабільність мислення. Непослідовність мислення. Інертність мислення. Порухення саморегуляції пізнавальної діяльності.

ТЕМА 12. КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРУШЕНЬ ОСОБИСТОСТІ ЗА

Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Поняття особистості в загальній психології. Підходи щодо визначення особистості в психіатрії. Особистість як центральний об'єкт дослідження патопсихології. Порушення опосередкованості та ієрархії мотивів (за моделлю алкоголізму та нервової анорексії). Порушення утворення сенсу (за моделлю шизофренії). Порушення саморегуляції та опосередкування (на моделі «лобного синдрому» та епілепсії). Порушення критичності та спонтанності поведінки. Порушення характерологічних особливостей особистості (на моделі епілепсії). психастенічна, шизоїдна, нестійка, астеноневротична, лабільна, циклоїдна). Патопсихологічний аналіз порушення особистості в разі психопатій

ТЕМА13. ПОРУШЕННЯ РОЗУМОВОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ_ЗА Б.В.ЗЕЙГАРНИК.

Визначення розумової діяльності. Фізіологічні основи коливання розумової діяльності. Причини порушення розумової діяльності: виснаження психічних процесів, стан перенасичення, тенденція до надмірного опосередковування. Прояв порушення розумової працездатності в динаміці різних психічних процесів. Значення відмежування розумової працездатності і від порушень мислення, низького рівня знань та розладів особистості для реабілітаційного завдання. Розлади розумової працездатності у разі різних психічних захворювань (шизофренії, епілепсії, судинних хворобах головного мозку, ЧМТ).

ТЕМА14. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА ШИЗОФРЕНІЇ.

Визначення шизофренії. Етіопатогенез. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі шизофренії засобами патопсихологічних методів.

ТЕМА 15. Патопсихологічна семіотика епілепсії.

Визначення епілепсії. Етіопатогенез. Епілептичний напад та його психічні еквіваленти. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі епілепсії засобами патопсихологічних методик.

ТЕМА 16. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА АЛКОГОЛІЗМУ.

Патопсихологічна характеристика кожної зі стадій алкоголізму. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі алкоголізму. сфери та особистості в разі алкоголізму засобами патопсихологічних методик.

ТЕМА 17. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА СЕНИЛЬНИХ ТА ПРЕСЕНИЛЬНИХ ДЕМЕНЦІЙ.

Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-

вольової сфери та особистості в разі хвороби Альцгеймера та Піка. Патопсихологічний синдром старчої деменції. Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі старчої деменції.

ТЕМА18. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА НАСЛІДКІВ ЧМТ.

Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в разі наслідків ЧМТ Патопсихологічний синдром ЧМТ.

ТЕМА 19. ПАТОПСИХОЛОГІЧНА СЕМІОТИКА ОЛІГОФРЕНІЇ. Патопсихологічна семіотика олігофренії Патопсихологічна характеристика пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості олігофренів, в залежності від ступеня розумового недорозвитку.

Тема 20. СИНДРОМАЛЬНИЙ ПІДХІД У ПАТОПСИХОЛОГІЇ.

Визначення патопсихологічного синдрому. Поняття «ядра» патопсихологічного синдрому. Класифікація синдромів у патопсихології за В.М. Блейхером: шизофренічний, афективно-ендогенний, олігофренічний, екзогенно-органічний, ендогенно-органічний, особистісно-аномальний, психогенно-психотичний та психогенно-невротичний синдроми.

ТЕМА21.ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПАТОПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Загальні положення аналізу даних експериментально-психологічного обстеження. Техніка інтерпретації даних. Виділення патопсихологічних синдромів. Інтерпретація результатів патопсихологічного експерименту під час вирішення практичних завдань патопсихології (диференціально-діагностичної, експертної, реабілітаційної).

ТЕМА 22. ПАТОПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИСНОВОК

Схема складання патопсихологічного висновку. Основна структура психологічного висновку в патопсихології. Анамнез хвороби та життя хворого. Скарги хворого. Поведінка хворого під час обстеження. Результати обстеження пізнавальних процесів та особистості. Резюме. Рекомендації. Специфіка патопсихологічних висновків відносно завдання обстеження. Аналіз зразків патопсихологічного висновку.

6. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за навчальний семестр.

З навчальної дисципліни «Країнознавство» передбачено:

– для денної форми навчання – залік;

– для заочної форми навчання – залік.

7. Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання аудиторної роботи Здобувачів

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Основи патопсихології» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань у формі есе, презентацій, аналітичних довідок; залік.

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях шляхом усного або письмового опитування студентів. Поточний контроль здійснюється протягом всього семестру, пов'язаний з усіма формами навчального процесу та включає: оцінювання усних та письмових відповідей на семінарах, тестових завдань з кожної теми, виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль з дисципліни «Основи патопсихології» здійснюється у формі екзамену відповідно до навчальної програми та розроблених кафедрою

залікових питань, затверджених у встановленому порядку. Перелік питань, які виносяться на екзамен складається на основі навчального матеріалу, що охоплює проблеми, які розглядалися на лекціях, семінарах та вивчалися самостійно під час поза аудиторної роботи студента.

Студент допускається до заліку, за наступних умов: виконання ним усіх видів робіт, що передбачені навчальним планом та отримання мінімальної кількості балів за кредитно-модульною системою, що надають допуск до екзамену.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Олена КОВАЛЬЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Олександр ЮНІН

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 053 Психологія

на 2021/2022 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Факультет соціально-психологічної освіти та управління

Курс 4

Групи Б-ПС-841

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. занят	
1	2	3	4	5	6	7	8
6 семестр							
1	Патопсихологія як наука	4	1		1		2
2	Патопсихологічний експеримент як форма практичної діяльності психолога.	4	1	1		1	2
3	Порушення свідомості.	4	2		1		3
4	Порушення відчуття та сприйняття.	4	2	1			3
5	Порушення уваги.	4	1			1	3
6	Порушення пам'яті	4	1	1		1	3
7	Порушення мислення	5	2	1	1		3

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семинари	Практ. занят	
1	2	3	4	5	6	7	8
8	Порушення емоційно-вольової сфери	4	2			1	2
9	Класифікація порушень відчуття за Б.В.Зейгарник	4	1	1	1		2
10	Класифікація порушень пам'яті за Б.В.Зейгарник	4	1	1		1	2
11	Класифікація порушень мислення за Б.В.Зейгарник	5	2		1		3
12	Класифікація порушень особистості за Б.В.Зейгарник	4	2	1		1	3
13	Порушення розумової працездатності за Б.В.Зейгарник.	4	1		1		3
14	Патопсихологічна семіотика шизофренії	4	1	1		1	3
15	Патопсихологічна семіотика епілепсії	4	1		1		3
16	Патопсихологічна семіотика алкоголізму	4	2	1		1	3
17	Патопсихологічна семіотика сенильних та пресенильних деменцій	4	1				3
18	Патопсихологічна семіотика ЧМТ	4	1		1		3
19	Патопсихологічна семіотика олігофренії	4	2	1		1	3
20	Синдромальний підхід у патопсихології	4	1		1		2
21	Інтерпретація результатів патопсихологічного дослідження.	4	1			1	3

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семинари	Практ. занят	
1	2	3	4	5	6	7	8
2 2	Патопсихологічний висновок	4	1		1		3
	Разом за семестр	90	30	10	10	10	60
	Форма підсумкового контролю	залік					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології, протокол № 6 від 30.06.2021 р.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Олена КОВАЛЬЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
підполковник

Олександр ЮНІН

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічна психологія

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 053 Психологія

на 2021/2022 навчальний рік

Форма навчання ЗАОЧНА Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Навчально-науковий інститут заочного навчання та підвищення кваліфікації

Курс 4

Курс 4 Групи Б-ПС-841

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
7 семестр							
1	Патопсихологія як наука	4	1	1		1	2
2	Патопсихологічний експеримент як форма практичної діяльності психолога.	4	1			1	2
3	Порушення свідомості.	4	1	1		1	3
4	Порушення відчуття та сприйняття.	4	1				3
5	Порушення уваги.	4	1				3

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семинари	Практ. занят	
1	2	3	4	5	6	7	8
6	Порушення пам'яті	4	1	1			3
7	Порушення мислення	5	1				3
8	Порушення емоційно-вольової сфери	4	1				2
9	Класифікація порушень відчуття за Б.В.Зейгарник	4	1				2
10	Класифікація порушень пам'яті за Б.В.Зейгарник	4	1	1		1	2
11	Класифікація порушень мислення за Б.В.Зейгарник	5	1				3
12	Класифікація порушень особистості за Б.В.Зейгарник	4	1				3
13	Порушення розумової працездатності за Б.В.Зейгарник.	4		1		1	3
14	Патопсихологічна семіотика шизофренії	4					3
15	Патопсихологічна семіотика епілепсії	4					3
16	Патопсихологічна семіотика алкоголізму	4					3
17	Патопсихологічна семіотика сенильних та пресенильних деменцій	4					3
18	Патопсихологічна семіотика ЧМТ	4					3
19	Патопсихологічна семіотика олігофренії	4					3
20	Синдромальний підхід у патопсихології	4				1	2

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семинари	Практ. занят	
1	2	3	4	5	6	7	8
2 1	Інтерпретація результатів патопсихологічного дослідження.	4					3
2 2	Патопсихологічний висновок	4		1			3
	Разом за семестр	90	12	6		6	78
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>залік</i>					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології, протокол № 6 від 30.06.2021 р.

Завідувач кафедри психології та педагогіки

Олена КОВАЛЬЧУК

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Основи патопсихології”

Освітній ступінь - бакалавр

Спеціальність - 053 Психологія

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА

Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Факультет соціально-психологічної освіти та управління

Курс 4

Групи Б-ПС-841

Основні нормативні акти

1. Закон України «Про дипломатичну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19>.
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Підручники:

1. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В. Основи неврології та психіатрії. Підручник. Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер», 2016-423с.
2. Максименко С.Д., Папуча М.В., Коваль І.В., Максименко К.С. Медична психологія. За редакцією академіка Максименко С.Д. Підручник. - Вінниця: Нова Книга, 2008 - 520 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В. Основи клінічної психології. Навчальний посібник. - Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер», 2020-145с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Корнієнко В.В., Бахтінова К.Р. Корекція загального недорозвинення мовлення середнього дошкільного віку засобами логопедичної ритміки. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Д:2017 - С.82-93.
2. Корнієнко В.В., Про особливості психологічного адаптаційного потенціалу особистості з депресивним розладом. Современный научный вестник №4 (271), Белгород, 2017, - с.33-37.
3. Корнієнко В.В., Ніканорова Ю.В. Особливості психологічного здоров'я викладачів вищих навчальних закладів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні питання світової науки» 2017- с.42-46.
4. Корнієнко В.В. Особливості психологічного здоров'я викладачів вищих навчальних закладах [Текст] / В.В. Корнієнко, Ю.В. Ніканорова //Materialy XIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, «Strategiczne pytania światowej nauki – 2017», Tom 7: Psychologia i socjologia. Prawo. Przemysł: Nauka i studia, 2017. 42-45 с.
5. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В., Ніканорова Ю.В. Психологічна адаптація студентів як фактор визначення рівня їх психологічного благополуччя. - Матеріали Міжнародної науково-практичної заочної конференції: «Аспекти гуманізуючого впливу освіти на особистість» - Д.: ДНУ, 2017.
6. Корнієнко В.В. Про медико-психологічні характеристики дітей з органічним ураженням головного мозку [Текст] / В.В. Корнієнко, Н.В. Фоменкова, Н.В. Зозуля, Г.О. Гречка //Materials of the XIII international scientific and practical Conference Scientific horizons – 2017, September 30 – October 7, 2017 Pedagogical sciences. Philological sciences. Psychology and sociology. Philosophy.: Sheffield. Science and education LTD – 50-53 с.
7. Корнієнко В. В., Щеголіхіна Є. П. Про вплив інтернету на спілкування старших школярів [Текст] / В.В. Корнієнко, Є.П. Щеголіхіна // Materials of the XIII international scientific and practical Conference Scientific horizons – 2017. September 30 – October 7, 2017. Volume 5. Pedagogical sciences. Philological sciences. Psychology and sociology. Philosophy.: Sheffield. Science and education LTD – 73-77 с.
8. Корнієнко В.В., Зозуля Д.В. Про психологічні складові соціальної відповідальності працівників апаратів судів України. [Текст] / В.В. Корнієнко, Зозуля Д.В. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 07.03. – 15.03.2017 – с.58-60.
9. Корнієнко В. В., Веремейчик І.О. Незадоволеність міжособистісними стосунками як фактор інтернет аддикції у студентів. . - Матеріали Міжнародної науково-практичної заочної конференції: «Аспекти гуманізуючого впливу освіти на особистість» - Д.: ДНУ, 2017: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/index_ukr.html
10. Корнієнко В.В., Коваленко Я.О. Гендерні особливості укладання шлюбу у дівчат юнацького віку.- - Д.: ДНУ, 2017: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/index_ukr.html
11. Корнієнко В.В., Солоня В.П. Роль психологічних особливостей людини у виборі типу шлюбних стосунків. - Д.: ДНУ, 2017:

http://distance.dnu.dp.ua/ukr/index_ukr.html

12. Корнієнко В.В. Психологічні особливості соціальної ідентифікації осіб з органічним ураженням головного мозку. -Д.: ДНУ, 2017:

http://distance.dnu.dp.ua/ukr/index_ukr.html

13. Корнієнко В.В., Козіна О.І. Про психологічні особливості дітей з органічними ураженнями головного мозку різного генезу Д.: ДНУ, 2017:

http://distance.dnu.dp.ua/ukr/index_ukr.html

14. Unantenne N., Warren N., Canaway R. et al. The strength to cope: spirituality and faith in chronic disease. *J. Relig. Health.* 2011. Vol 16. P.13.

Інформаційні ресурси в Інтернеті Інтернет-ресурси:

- http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_dep&id=84
- https://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya
- https://pidruchniki.com/88715/psihologiya/vstup_klinichna_psihologiya
- https://jf.kneu.edu.ua/ua/departments/fupstap/kaf_fupstap/k_pedagogiky_ta_psyhologii/Klinichna_psyhologia/

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки, протокол від «25.08.2021 № 17.

**Керівник кафедри
психології та педагогіки**

(підпис)

Олена Ковальчук